

leg ja esmentat del Dr. Joan Veny, amb un prefaci molt breu i una descripció del pla de treball seguit (introducció, metodologia, instruments de transcripció i aplicació). A continuació l'autora publica la transcripció del text dels catorze processos examinats, que completa amb la reproducció dels manuscrits corresponents als processos II i IX. L'estudi lingüístic és la darrera part del llibre i l'autora hi estudia extensament diferents aspectes de grafies, fonètica, sintaxi i llatinismes. A més, l'autora recull unes útils taules verbals i un lèxic, força complet, de mots d'interès dialectal o històric. El llibre acaba amb unes conclusions, en què es

destaquen uns comportaments coincidents i diferencials respecte a la llengua comuna i uns arcaïsmes, i una bibliografia.

Hi trobem a faltar una major atenció als formulismes jurídics i unes conclusions més exhaustives, però aquestes consideracions no ens fan de distreure de l'excel·lent valoració de conjunt que l'obra ens mereix.

Esperem que els especialistes en història de la llengua, en llenguatge jurídic-administratiu i en el dialecte nord-occidental tinguin prou en compte d'ara endavant aquest treball de M. Dolors Farreny, que l'autora té intenció d'aprofundir en la tesi doctoral que actualment elabora.

Carles DUARTE

Josée CHAPELLE (dir.), *Images d'utilité publique*, París (Éditions du Centre Pompidou), 1988, 152 pàgs., 22 × 31 cm, ISBN 2-85850-429-6, 270 ff.

Images d'utilité publique és el llibre-catàleg de l'exposició que amb el mateix títol va organitzar el Centre de Création Industrielle al Centre d'Art Georges Pompidou, a París, del 3 de febrer al 28 de març de 1988.

Josée Chapelle, que havia concebut l'exposició amb Marsha Emmanuel i Nicole Gauzit-Fatou, ha dirigit l'edició d'aquesta obra que, enquadernada amb tapa dura i profusament il·lustrada en color i blanc i negre, té la voluntat de ser un llibre més enllà de la temporalitat d'un catàleg d'exposició.

El llibre està dividit en quatre grans capítols, el primer dels quals, «Le pouvoir et les signes», inclou dos treballs de Raoul Girardet i Françoise Dagognet que, a manera d'introducció, constaten l'ús que des de sempre l'Estat ha fet dels signes per afirmar el seu poder, començant pels primers segells i bitllets de banc que, a més del seu valor de canvi, difonen la imatge d'un Estat. En un segon estadi, la imatge pública adquirirà la funció de cohesionar fervors en èpoques de crisi o d'amenaces externes (vegeu, per exemple, el cartellisme europeu d'abans i durant les dues guerres mun-

dials). Més endavant, encara eixamplarà el seu camp en incorporar un component *educacional*: de prevenció contra les malalties, els accidents laborals, l'excés de velocitat o l'abús del tabac i l'alcohol.

Afirmar el seu poder, cohesionar i *educar*, aquestes sembla que han estat les principals funcions successives del grafisme públic, funcions que han acabat per superposar-se i confondre's.

El segon capítol, «L'utilisation du graphisme par l'Etat», s'obre amb una breu història del grafisme públic, limitada al segle XX. Giovanni Anceschi passa revista a les aportacions dels pioners de principi del segle XX i els seus treballs relacionats amb les avantguardes històriques, com ara els de Rodtchenko i Maïakovski a la Unió Soviètica o els de Man Ray per al metro de Londres; al període de professionalització de la dècada dels trenta, amb la influència de la Bauhaus, que acabarà creant un llenguatge gràfic internacional del qual se serviran més tard les escoles anglesa, americana, suïssa, polonesa, etc., dites nacionals, que conviuran amb la irrupció del grafisme *pop* i *underground* a la dècada dels seixanta. Tot i això explicat molt succintament, en només vuit pàgines de text i il·lustració.

Completen aquest segon capítol quatre treballs monogràfics: el de Pietter Brattinga, que descriu el cas *exemplar* dels Països Baixos, i els més concrets de Paul Hefting sobre la imatge del servei de correus holandès, de Françoise Holtz-Borneau

sobre la imatgeria telemàtica i de Gianfranco Mariotti sobre la política d'informació al municipi de Pesaro. Aquesta ciutat italiana, d'uns cent mil habitants, va iniciar als anys setanta una política de comunicació dinàmica i innovadora. Els resultats, segons Mariotti, són sorprenents, ja que s'ha creat una relació directa i de familiaritat entre governants i ciutadans i, a més, a Pesaro el grafisme ha acabat esdevenint «*une institution, une habitude, un flux léger par lequel on communique*». Ha calgut, però, una voluntat política, el treball continuat de l'equip d'un sol grafista (Massimo Dolcini) i un salt cultural per part dels administradors públics: «*il doit se persuader que l'image graphique est aussi un véhicule d'opinion "en soi"*» (p. 33).

El tercer capítol, «Projets, pratiques, supports», recull trenta-nou treballs de grafisme públic de diferents països. Cada un va acompanyat d'una explicació breu de deu a vint línies, i de dues a cinc fotografies. Estan agrupats en els subapartats «Identifier, symboliser», dedicat als programes d'identificació visual, des del programa del govern de Canadà als nous logotips de Saint Gallen, Blanc-Mensil, Amersfoort i Ulm; «Informer, sensibiliser», que recull, per exemple, des de la línia de publicacions dels parcs nacionals americans, a les campanyes de prevenció de la SIDA a França i Anglaterra; «Présenter, représenter», dedicat només a la publicitat dels grans concerts, temporades d'òpera, biennals d'art, etc., organitzats per l'Administració; i

«Signaler, signaler», que presenta onze casos d'aplicació de signalètica, de les biblioteques de Rotterdam i Colònia a les parades d'autobús de Copenhagen.

El quart capítol, «Les rapports entre institutions et professionnels

Plafons informatius per a l'ajuntament d'Arle, agència Topologies (L. Madrelle), 1983-85

de la comunicació visual en França», amb articles d'Arnau Sompairac, Sabine Grandadam i Richard Ferrand, parla de la situació a França i estudia diverses aplicacions d'identitats gràfiques, com són els casos del transport públic a París (RATP), el servei de correus (PTT), el Centre d'Art Georges Pompidou, el Musée d'Orsay, La Villette, etc.

Richard Ferrand assenyala que, almenys a França, l'augment de l'interès per la comunicació i la imatge ha estat paral·lel al procés de descentralització de l'Estat, procés que ha comportat la necessitat de «être connu, reconnu, apprécié même, dans leurs terres d'élection, informant les citoyens-électeurs les réalisations menées avec les deniers publics; au-delà, il s'agira de "vendre" la ville, le département ou la région pour attirer de nouveaux acteurs économiques potentielles. Crise oblige» (p. 142).

Clouen aquest llibre una bibliografia breu i un annex amb les fitxes tècniques de cada un dels projectes gràfics reproduïts (amb indicació del client, grafista, sistema d'elecció, data, pressupost, material i premis obtinguts).

Images d'utilité publique pateix els defectes de l'obra col·lectiva que no ha estat concebuda com a tal: setze plomes diferents, i no excessivament coordinades, per a un llibre de cent cinquanta-dues pàgines, on més de la meitat són d'il·lustració, donen lloc a un seguit de reiteracions i a una sensació general d'amalgama sense aconseguir les virtuts del «collage». Tot i així, són aquestes repeti-

cions les que ens donaran una idea sobre l'estat de la qüestió pel que fa al grafisme públic: aquest fluctua entre la satisfacció davant la resposta a un projecte gràfic que s'ha pogut concebre i aplicar amb garanties i el desassossec dels professionals per la batalla contínua que han de mantenir contra la insensibilitat i els prejudicis dels administradors públics. Així, es reconeix que són les polítiques d'imatge de les grans empreses privades les que arrossegueuen l'Administració a adoptar-ne de pròpies. Mentre una de les primeres preocupacions d'un empresari és el logotip de la seva nova empresa, la d'un ministre difícilment.

Si deixem el text i observem la selecció de treballs gràfics, ens adonarem que aquesta és irregular. Països amb tradició en l'aplicació del grafisme al encàrrecs públics, com ara Canadà o Dinamarca, compten només amb la reproducció d'un treball. Aquest és el cas de Catalunya, que hi és present amb un cartell de Pere Torrent «Peret», que no és ni el seu millor treball per a un organisme públic, ni el millor encàrrec que hagi fet l'ajuntament de Barcelona. També, és l'única selecció de tot l'Estat espanyol.

D'altra banda, hi ha reproduïts molt pocs documents administratius, en total una desena d'impresos de les seguretats socials francesa i anglesa i de l'*ombudsman* dels Països Baixos. No veiem, tampoc, exemples de butlletins o diaris oficials de cap Estat. Evidentment, aquest és un terreny poc agraït per al grafisme, sotmès als imperatius dels costos (disponibilitat d'espai, qualitat del

paper, etc.) i a l'aridesa del mateix text. En el fons, aquest és el grafisme públic de cada dia i ens hauria agradat de veure exemples de solucions

Cartell de Massimo Dolcini per a l'ajuntament de Pesaro, 1978

funcionals i enginyoses aplicades a la *literatura grisa*. Però tal com hem avançat al principi, s'ha optat per un llibre luxós i breu, que recull sobretot encàrrecs de gran pressupost i on, en molts casos (temporades de teatre, música, etc.), la diferència entre grafisme públic i privat és inexistent. Hi distingim treballs en què el grafista ha tingut una llibertat total i altres, la majoria, en què impera l'adopció de solucions conservadores i segures, a remolc de les aportacions d'altres arts. Així, hauran de passar quinze anys perquè el grafis-

me públic aprofiti la força comunicativa del còmic, tal com ja havien fet, a la dècada dels seixanta, la pintura de Roy Lichtenstein o els pamflets dels *situacionistes* francesos.

Finalment, només assenyalar que *Images d'utilité publique*, tant el llibre que ressenyem com l'exposició,

semblen un pas més —després de l'exposició «*Dutch desing for the public sector*» organitzada per Gert Dumbar el 1978, i la «*Biennale della Grafica di pubblica utilità*» celebrada a Cattolica, el 1984— cap a una més gran sensibilitat que ha de fer possible que el grafisme públic esdevingui realment d'*interès públic*.

Raimon ALAMANY

Publicacions de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya

Col·lecció ESTUDIS

1. Josep Sarrion Gualda, *Història de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (1912-1939)*, Barcelona 1983, 352 ps., ISBN 84-393-0139-4, 1.000 ptes. Amb un pròleg d'Enric Jardí.
2. Antoni Milian i Massana, *El Tribunal de Cassació de Catalunya i l'organització del contenciós administratiu a la II República*, Barcelona 1983, 280 ps., ISBN 84-393-0170-7, 1.000 ptes., Premi «Pere N. Vives i Cebrià» 1984.
3. Jaume Vernet i Llobet, *Concepte i objecte de les lleis d'harmonització*, Barcelona 1984, iv + 224 ps., ISBN 84-393-0432-3, 1.000 ptes.
4. Carles Duarte i Montserrat, *El vocabulari jurídic del Llibre de les Costums de Tortosa (Ms. 1272)*, Barcelona 1985, 128 ps., ISBN 84-393-0509-5, 700 ptes.
5. José Juan Ferreiro Lapatza, *La hacienda de las Comunidades autónomas en los diecisiete estatutos de autonomía*, Barcelona 1985, x + 358 ps., ISBN 84-393-0596-6, 1.000 ptes.
6. Francesc Lliset i Joaquim Tornos, *La Funció pública de les Comunitats autònomes*, Barcelona 1986, xviii + 294 ps., ISBN 84-393-0631-8, 1.000 pessetes.
7. María-Jesús Montoro Chiner, *La Funció pública en el federalisme alemany*, Barcelona 1986, 216 ps., ISBN 84-393-0696-2, 1.000 ptes.
8. Xavier Ballart, *Coerció estatal i autonomies. L'article 155 de la Constitució de 1978*, Barcelona 1987, 200 ps., ISBN 84-393-0758-6, 1.000 pessetes.

Col·lecció MATERIALS

1. *Autonomia i Administració. Actes del Col·loqui Administració i regionalisme, autonomia o federalisme del XVIII Congrés internacional de Ciències administratives*, amb conferències de R. Entrena, Y. Mény, O. Sepe, J. Ll. Sureda, P. Romus, L. E. Schwartz, Barcelona 1983, 156 ps. ISBN 84-393-0147-2, 800 ptes.
2. *Llengua i Administració. Actes del Col·loqui sobre llengua i Administració (Barcelona, octubre de 1983)*, amb conferències de J. M. Puig i Salellas, C. Duarte, E. Oregui, L. Calvo, Ll. B. Polanco, R. Comet, A. Duez, G. Kremnitz, etc., Barcelona 1984, 320 ps., ISBN 84-393-0353-X, 1.000 ptes.
3. *Fundacions privades catalanes*, amb conferències de J. M. Vilaseca, E. Roma, J. Lluch, J. D. Guàrdia, J. Forner, J. Fernández, M. Billoch, Barcelona 1984, 224 ps., ISBN 84-393-0362-9, 800 ptes.
4. *L'establiment del llenguatge administratiu*, amb conferències de Ll. B. Polanco, R. Torrents, I. Marí, M. Xirinachs, J. Ferrer, Barcelona 1984, 92 ps., ISBN 84-393-0383-1, 400 ptes.
5. *La comarca com a ens territorial - La comarca como ente territorial*, amb conferències de M. S. Giannini, R. Entrena, S. Muñoz Machado, E. Argullol, L. Parejo, R. Martín Mateo, M. Ribas, A. Nieto, Barcelona 1984, VI+136 ps., ISBN 84-393-0429-3 - ISBN 84-393-0430-7, 800 ptes.
6. *La coordinación financiera estatal, autonómica y local*, amb conferències de C. Albiñana, J. M. Tejerizo, J. Martín Queralt, F. Pérez Royo, J. J. Ferreiro, A. de Rovira, Barcelona 1984, 172 ps., ISBN 84-393-0431-0, 800 ptes.
7. *Estudis sobre el projecte de Llei Orgànica del Poder judicial - Estudios sobre el Proyecto de Ley Orgánica del Poder Judicial*, amb conferències de J. Arozamena, E. Argullol, F. Salinas, J. Ferret, R. Entrena, J. Tornos, T. Font, T. R. Fernández Rodríguez, Barcelona 1984, 276 ps., ISBN 84-393-0519-2 - ISBN 84-393-0523-0, 1.000 ptes.
8. *Tradició i Modernitat en l'establiment del llenguatge administratiu*, amb conferències de R. Comet, T. Cabré, A. Santamarina, E. Casanova, C. Duarte, Barcelona 1986, 144 ps., ISBN 84-393-0657-1, 800 ptes.
9. *Legislació urbanística de les Comunitats autònomes*, recull de legislació coeditat amb l'Agrupació Catalana de Tècnics Urbanistes, Barcelona, 1988, 160 ps., ISBN 84-393-0966-X, 800 ptes.
10. *El llenguatge administratiu: mètode i organització*, amb conferències d'A. Flors, J. Obrador, L. Armengol, C. Duarte, R. Torrents, J. Ferrer, M. T. Cabré i M. Xirinachs, Barcelona 1988, 128 ps., ISBN 84-393-1004-8, 800 ptes.

Col·lecció MANUALS I FORMULARIS

1. Jaume Sànchez i Isac, *Formulari de documentació municipal*, Barcelona 1980¹ i 1982², iv + 224 ps., ISBN 84-393-0057-3, exhaurit.
2. Josep-Enric Rebés, Valentí Sallas i Carles Duarte, *Formulari de procediment administratiu*, Barcelona 1982¹, 1983², 1984³ i 1987⁴, 180 ps., ISBN 84-393-0738-1, 700 ptes.
3. Luis Chacón Ortega, *Manual de formularis per a ajuntaments*, volum I, Barcelona 1985, 544 ps., ISBN (de tota l'obra) 84-393-0553-2, ISBN (del primer volum) 84-393-0554-4, 3.500 ptes.
4. Luis Chacón Ortega, *Manual de formularis per a ajuntaments*, volum II, Barcelona 1985, 576 ps., ISBN 84-393-0639-3, 3.500 ptes.
5. Francesc Lliset i Borrell, *Manual de Dret local*, Barcelona 1986, vi + 410 ps., ISBN 84-393-0640-7, 1.800 ptes.
6. José Juan Ferreiro Lapatza i Eugenio Simón Acosta (Dir.), *Manual de Dret tributari local*, Barcelona 1987, 736 ps., ISBN (català) 84-393-0761-6 - ISBN (castellà) 84-393-0762-4, 3.000 ptes.

PUBLICACIONS PERIÒDIQUES

AUTONOMIES. Revista catalana de Dret públic, en coedició amb l'Institut d'Estudis Autònomic, Barcelona, núm. 1: juny de 1985, 17 × 24 cm, 2.700 ptes., anuals, periodicitat quadrimestral, en versió catalana (ISSN 0213-3458) i castellana (ISSN 0213-344X).

REVISTA DE LENGUA I DRET, Barcelona, núm. 1: juny de 1983, 15 × 21 cm., ISSN 0212-5056, 1.800 ptes., anuals, periodicitat semestral.

Coedicions

Carles Duarte i Pilar de Broto, *Introducció al llenguatge jurídic*, Barcelona, 1986, 104 ps., ISBN 84-393-0699-7, 550 ptes. En coedició amb el Departament de Justícia.

Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana, vol. I (Convocatòria. Inauguració. Clausura. Congressistes), Barcelona 1987, 296 ps., ISBN 84-393-0809-4, 1.900 ptes.

Col·laboracions

L'Escola d'Administració Pública de Catalunya presta el seu suport i col·laboració a les iniciatives següents:

Butlletí *Llengua i Administració* (Direcció general de Política lingüística),
Barcelona, núm. 1: abril de 1982, periodicitat bimestral.

COL·LECCIÓ DE TEXTOS JURÍDICS (Casa editorial Bosch, S. A.).

Dret urbanístic, Barcelona, 1986, 400 ps., ISBN 84-7162-990-9.

Dret administratiu, Barcelona, 1986, 760 ps., ISBN 84-7676-000-0.

Normativa laboral, Barcelona, 1986, 686 ps., ISBN 84-7676-015-9.

Butlleta de subscripció

Cognoms o Entitat Nom

Adreça Pis

Població C.P.

Telèfon Professió

Lloc de treball

Em subscric a REVISTA DE LENGUA I DRET des de l'any; 1986
(núms. 7 a 12): 6.000 ptes. 1988 (núms. 11 i 12): 2.000 ptes.

Faré efectiu l'import de la subscripció:

amb el taló bancari adjunt núm.

Banc/Caixa

per domiciliació bancària

Banc/Caixa

Núm. compte/llibreta Població

Adreça agència

Data Signatura

Butlleta de domiciliació bancària

Senyors,

Us agrairé que, amb càrrec al meu compte/llibreta, atengueu els rebuts que us presentarà l'Escola d'Administració Pública de Catalunya per al pagament de la meva subscripció a REVISTA DE LENGUA I DRET.

Titular compte/llibreta

Banc/Caixa Núm. oficina

Núm. compte/llibreta Població

Adreça agència

Lloc i data, d de 198.....

Signatura

Envieu ambdues butlletes a
REVISTA DE LENGUA I DRET
Escola d'Administració Pública de Catalunya
Av. de Pearson, 28
08034 Barcelona. Tel. 205 00 65

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年

1933年